

barthès, *Comptes Consul de Limoux*); roerg. *rayso* «tarrte ---» (Vayssier), gc *ràuso* (Palay), Comenge *arrauso* «mousse», *arrausous* «mousseux» (Dupleich, *Pat de St Gaudens*); *arāuzo* (-yžo) a tot el Comenge i E dels H-Pyr. en el m. «fleurs du vin» de l'ALGc II, 323.

ALTRES DERIV de ROS 'rosada': *Ro(s)adella* men. (supra). *Rosader*; *rosador* *Rosant* *Desrosat*.

DERIV. SAVIS del ll. *ros, roris*: *ròrid* *Irrorar*.

¹ Segons l'ALF 1701, resta *arps* en algun punt NO. de Comenge, *arús* cap a Ortez, i *ros* en la zona on convergeixen els depts. Tarn, H-Gar. i Tarn-et-G. (pp. 679, 685, 741, 752, 753); també a l'Arieja i Hautes-Pyrénées, segons l'ALGc *Ros* fou usat també pel tolosà Goudouli (c. 1610: «E jamais nou vous mande *ros* / que d'aigo-nafs e d'aigo-ros»), l'armahuguès Astròs, S. xvii i el roergàs Peyrot (c. 1770). Wartburg (*FEW* x, 473b) hi afegeix cites de Pàmias (1673), Baiona i les Landes (St. Vincent de T.); es troba també *arrous* a l'alta vall d'Aspa (Rohlfs, *Misc. Alcover*, s.v.), *arros* a les Vallès d'Arrens (Paret, 21), d'Aura (m, Marsan, 2), de Luixon («gauècs sadoüri d'arros» Mairenha, *Bouts d M* 1924, 18; Schmitt, *Terminologie Past*, 41) i a Castras (m, Couzinié) El beam. ant. *arros* terme jurídic per a 'dret d'abeurar el bestiar': «que los Ossalés agen padoent de boque et d'arros» a 1336 (*Cart. B d'Ossau*, 78 39 i passim amb grafia *arros* en el cart A, que suposa *arros*); més aviat deu ser postverbal d'*arrosar* 'abeurar amb herba moll de rosada', i el *padoent de boque* és 'dret de fer-los-en menjar' — ² Que el mot tenia passat indoeuropeu és segur, si bé amb detalls molt controvertits, quant a les terminacions i formació temàtica (cf. Meillet, *Studia Indoiranica Geiger*, 236; Johansohn, *Idg Fgn* II, 61-62, Walde-H., 442-43; Niedermann, *IdgFgn* x, 224; Pok., *IEW*, 336.1-15): la parentela indoiraniana, grega i hittita, té sign. i forma bastant apartats: germanor ben clara només en balto-eslau, on el nom de la rosada és lit. *rasà*, paleoslau *rosa*, avui encara persistent en bastantes llengües eslaves (txec *rosa*, usual fins ara: B Němcova, *Babička*, p. 231) — ³ Es fixa en la -u del sard *rozu*, suposant metaplasme **rose* > *rosu* Però sigui o no manlleu del català el mot sard, aquesta u, d'un parlar que ha canviat Nōs en *nosu*, no té valor per al llatí vulgar. ⁴ No és per snobisme que se'n serví J. M. de Sagarra, en el *Comte Arnau*, 326, sinó bonament perquè necessitava una rima amb *pou*, i ja he dit que en aquesta època Sagarra mirava el *DAG* com la panacea A penes cal dir que *rou* (rim en o tancada) en Aversó 1332 i 1631 és el present del cat. ant. *roure* RÖDERE, sense relació amb el mall *rou* — ⁵ Almenys això diu *AlcM*; cert que Macabich va usar una vegada *rou de cel* (viu a Eiv.?), V. text a *TÀPERA* — ⁶ No sé identificar de segur «pa de ros o de prims o mijans: panis secundarius» que OPou (*ThPu*, 196) cita entre el *pa de fleca* i el *pa de farina sens passar* ¿Hi posarien arròs o ros de bóta? Potser més aviat *ros* ll. Rōsus en el sentit de

'rosegó' (?). Potser tanmateix hi posaven algun tartrà o hi té a veure, cf. Aude *rausel* «spèce de gâteau» K. Bauer (*Gebacksbuchngn*, 1913, 82, 77), que Spitzer (*Latbl* xxxvi, 153) creu degut a una comparació de les deixalles o regalalles de la pastera amb la crosta de la bóta.

Ros part., V. *roure* (ROSEGAR)

ROSA, del ll. Rōsa id. □ 1ª doc.: S. XIII

«--- Carga de sucre <paga> 2 s., 2 drs.; carga de celiandre --- 2 s., 2 drs.; carga de roses --- 2 s., 2 drs.; carga de violes id; carga de safrà id. ---» (RLR iv, 248), lleuda de Cotliure, a. 1249; repetit a la lleuda de Tortosa, a. 1252. «L'abadesa pregava les dones que veesen corporalment e spiritualment, per tal que lur coratge s'exalçàs a amar Déu --- Odorar roses, liri, flors, donen adelitament e plaer al cors, e per aquell plaer és perill que l'ànima no s'enclín a desirar --- nosaltres, qui som en est monestir per fer --- aspra vida, no tingam nulla flor, si doncs no la posàvem en l'altar ---», Llull (*Blanq*, *NCl* i, 157.9). «Rosa per flor de roses», dicc. de JMarc, «Rosa per la flor», *Torc. d'Aversó*. És clar que el mot i la cosa sempre han interessat primordialment als naturalistes i als poetes, i que no fóra útil repetir ací tot el que vaig dir-ne en el *DCEC/DECH*.

Per a aquells, cf. el treball de Fc. Masclans sobre el gènere *Rosa* (on es pot espigolar algun detall lingüístic), en *Miscell Fontserè*, 277-290. Per a aquests recordem el gran paper del mot en la literatura popular i moderna. «L'Atlàntida --- a les terres --- germanes crida: —Adéu! / Fuy la major de totes, podria dir-vos filles, / --- / lo Caucas y Apenins eran rengleres d'illes, / i ja l'abril cenya de roses lo meu front»; «Pyrene, lluny dels homes --- / del bosc de flames mústiga la trau, com vera rosa, / que enyora trasplantada son marge regadiu / ---» (*Atl* i, 21d, 46a). Renovació artística del comú *rosa vera* de la poesia popular. «en un jardí que hi tenia / que hi ha de totes flòs, / *rosa vera* y satalia / ---», nova versió recollida per MilàF (i afegida pòstumament en el vol. Pujol-Puntí, 19, al *Romancerillo*, 375). Molt repetida aquesta combinació (que potser està a la base del NP cat. *Rosaura*, veg. *OnomCat*), sembla que els poetes populars fins i tot l'abreujaven en *vera*: «a cullí *rosa* m'envian / en un jardí que tenim - a la vora de marina, / que las fa de tres colós: - *rosa, vera* y satalia» (*Romillo*, 250I)

«De la torre xica, - de la torre gran / --- / Bonica és la *rosa* - que floreix tot l'any, / bonica és la *rosa* --- més bonic el ram!» (MilàF, *Romillo*, 277AB); i aquella eternal tornada: «Com rumbeja lo ram amb la *rosa*, / com rumbeja la *rosa* en lo ram». «En sa cambreta humil / pregant està Maria / --- Lo sol a l'Orient, / per veure-la sortia. / Ella no 'l mira, no: / sol més bonic somia; / lo sol que està esperant / may més se li pondria. / En son clavelliner / un roseret tenia: / roser de Jericó / que poncellar volia. / --- / Sobre ella un blanc Colom / ses ales estenia / --- / Lo món s'omple de llum, / lo cel, de melodia, / y al test del fines-